

Voorwoord

Beste ondertekenaar van de Green Deal 'Samen werken aan duurzame zorg',

Het afgelopen jaar 2022 was het jaar van nog meer en concretere gezamenlijke ambitie voor het verduurzamen van de zorg. En terecht. Er staat nogal wat op het spel. De ambities zien we in de nieuwe *Green Deal Samen werken aan duurzame zorg* met duidelijke afspraken.

Tijdens de Klimaatweek was ik erbij toen ministeries, verzekeringen, banken en vele andere partijen uit het zorgveld zich committeerden aan deze belangrijke afspraken. Een mooi moment. Inmiddels is de Green Deal ondertekend door meer dan 150 partijen. Met de nieuwe Green Deal laat de zorgsector zien dat ze willen en dŭrven verduurzamen. Andere sectoren en ministeries kijken terecht met grote interesse naar de zorg. Dat maakt dat de zorg ook op het gebied van vergroening een voorbeeld is voor de rest van het land.

Voor mij persoonlijk was 2022 ook het jaar waarin ik het thema verduurzaming echt leerde kennen. De passie van zovelen voor verduurzaming van de zorg ondanks de vele andere prioriteiten in dit veld inspireert en motiveert me enorm. Ik ben aangestoken door deze passie en vechtlust van alle groene zorgprofessionals die hun organisatie en omgeving meenemen met stappen in de groene richting.

Ik voel mij dan ook vereerd dat ik me de aankomende jaren verder mag inzetten voor verduurzaming van de zorg. Samen met een team binnen VWS en het grote aantal Green Deal ondertekenaars gaan we aan de slag en zetten we de afspraken in de Green Deal om naar actie. De groene beweging in de zorg is concreter en groter dan ooit. Het jaar 2023 wordt groen en samen werken we aan duurzame zorg.

Met groene groet,

Barbara Goezinne

Directeur Generaal Curatieve Zorg

Voorzitter Regiegroep Duurzame Zorg

Inhoudsopgave

Terugblik algemeen

De nieuwe *Green Deal Samen werken aan duurzame zorg*

Thema - Gezondheidsbevordering van patiënten, cliënten en medewerkers

Thema - Vergroten bewustwording en kennis

Thema - CO₂ uitstoot terugbrengen

Thema - Circulaire zorg

Thema - Vermindering milieubelasting door medicatie(gebruik)

Afsluiting

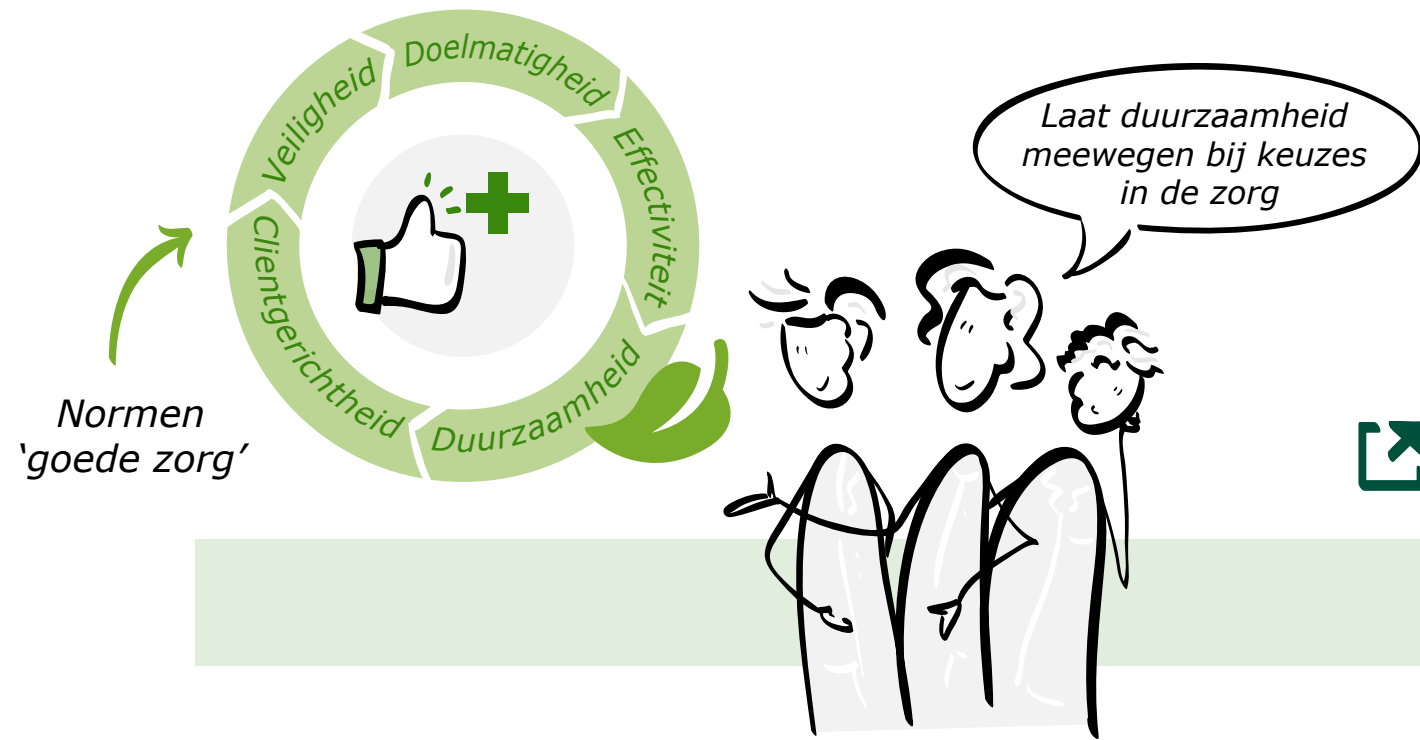

Bij veel onderwerpen in deze impressie kan met dit icoontje doorgelinkt worden voor meer informatie. Wel zo handig!

Terugblik algemeen

Gezondheidsraad: duurzaamheid moet norm worden

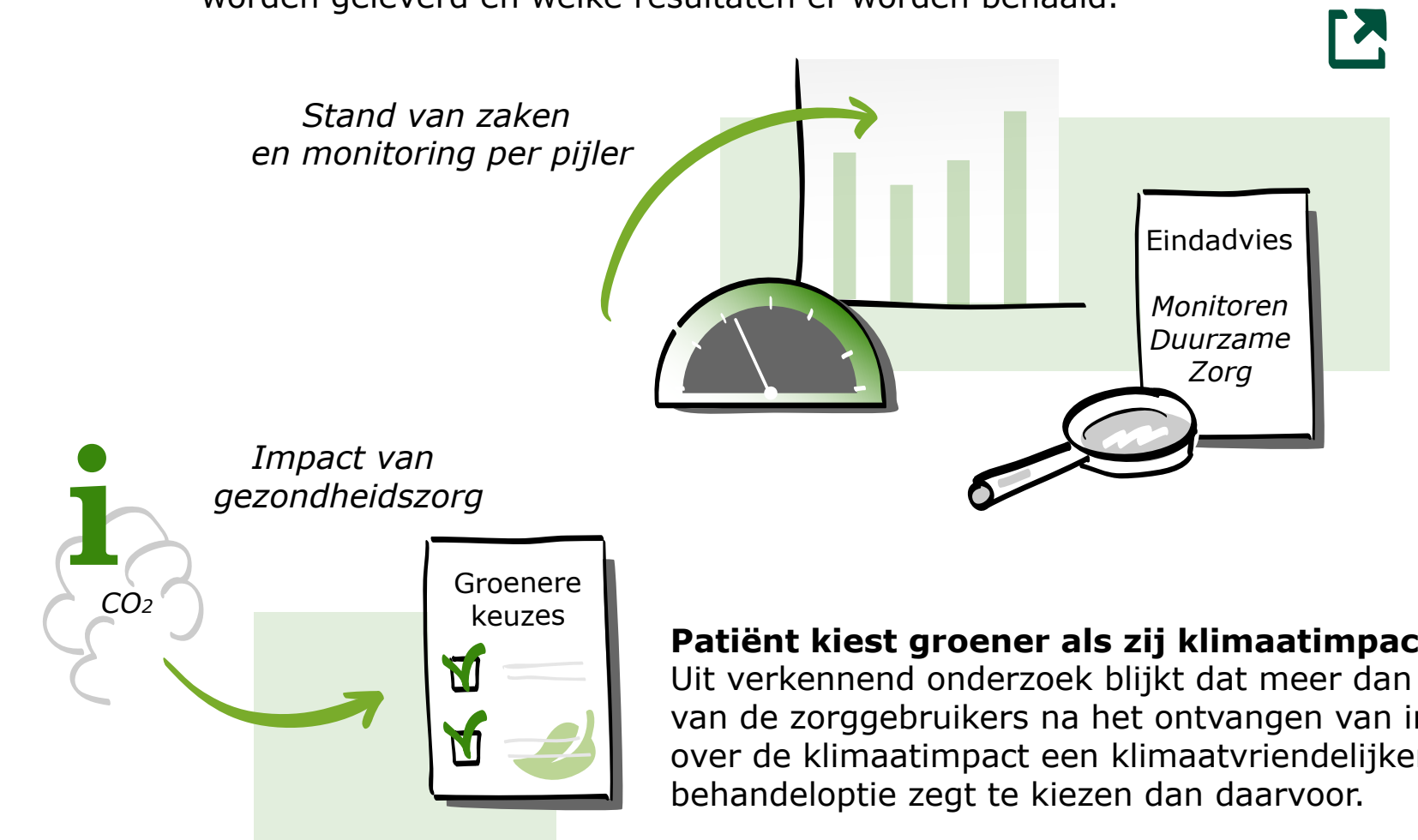
In hun publicatie *Advies Verduurzaming van hulpmiddelen in de zorg* adviseert de Gezondheidsraad dat duurzaamheid één van de normen moet zijn voor 'goede zorg' naast veiligheid, doelmatigheid, effectiviteit en cliëntgerichtheid.

2022

Tweede Kamer krijgt inzicht in Green Deal Duurzame Zorg

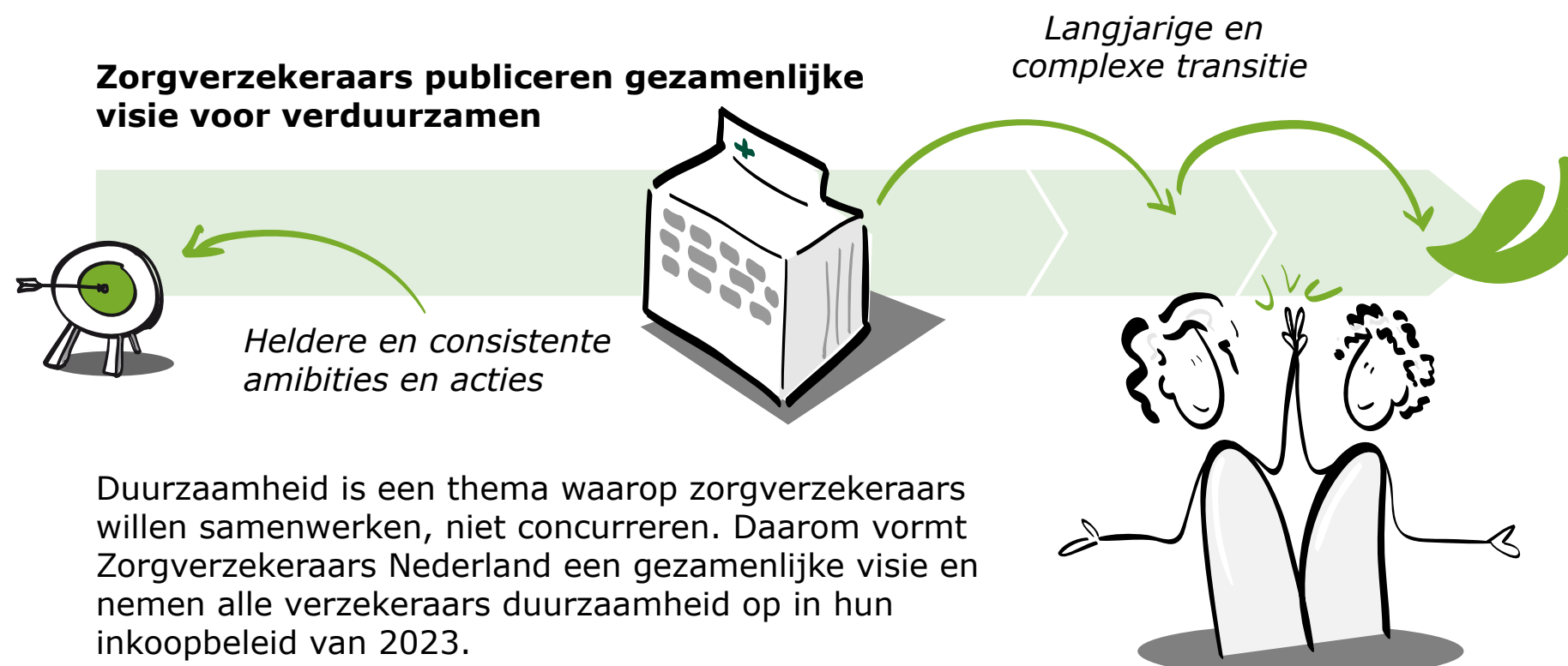
Als reactie op Kamervragen vroeg het ministerie VWS om een onderzoek. In het *Eindadvies Monitoren Duurzame Zorg* staat welke inspanningen er worden geleverd en welke resultaten er worden behaald.

Patiënt kiest groener als zijn klimaatimpact kent

Uit verkennend onderzoek blijkt dat meer dan een tiende van de zorggebruikers na het ontvangen van informatie over de klimaatimpact een klimaatvriendelijkere behandeloptie zegt te kiezen dan daarvoor.

Zorgverzekeraars publiceren gezamenlijke visie voor verduurzamen

Duurzaamheid is een thema waarop zorgverzekeraars willen samenwerken, niet concurreren. Daarom vormt Zorgverzekeraars Nederland een gezamenlijke visie en nemen alle verzekeraars duurzaamheid op in hun inkoopbeleid van 2023.

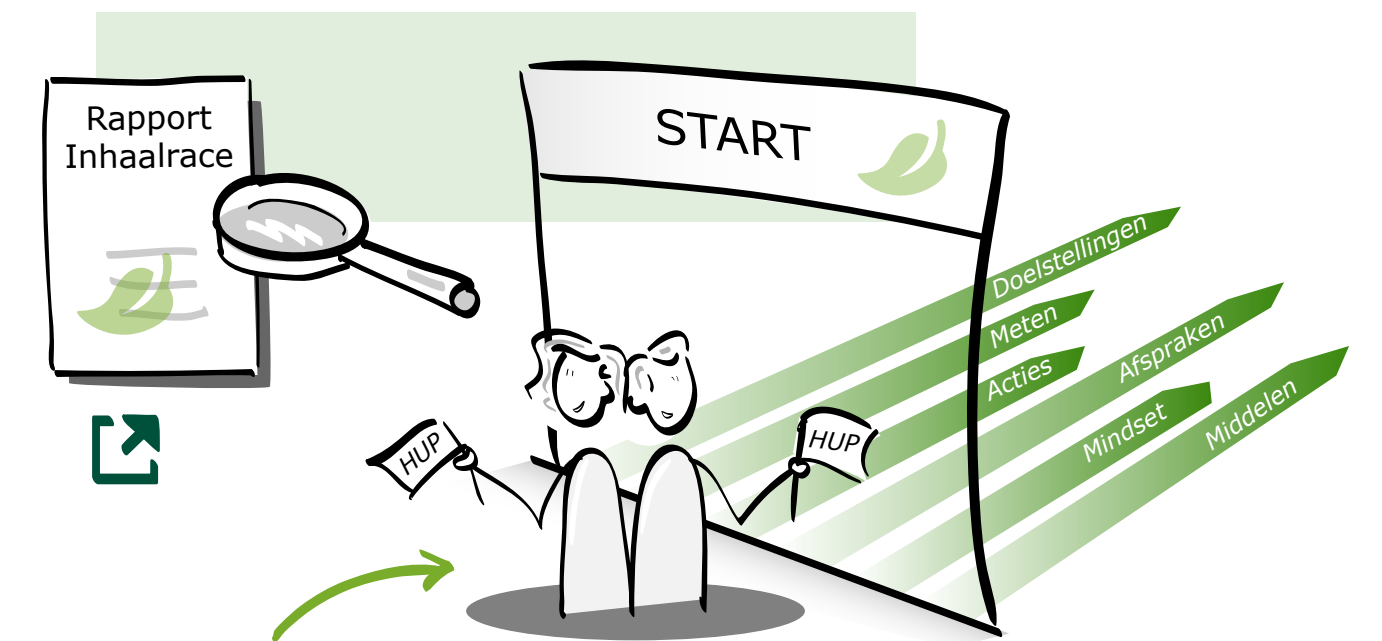
Minister VWS informeert Kamer over verduurzaming

In een Kamerbrief vertelt minister Ernst Kuipers over zijn ambities voor het verduurzamen van de zorgsector. Ook stuurt hij de ondertekende *Green Deal Samen werken aan duurzame zorg* mee.

De inhaalrace naar duurzame zorg

In een onderzoeksrapport staat een voorstel over hoe een goed georganiseerde veranderstrategie er uit zou moeten zien en wat de hefboven zijn voor versnelling.

Verzekeraars en VWS belangrijke rol als gangmaker

De nieuwe Green Deal Samen werken aan duurzame zorg

Green Deal Duurzame Zorg 2.0 komt goed uit de bus

Op verzoek van de Tweede Kamer is de Green Deal Duurzame Zorg geëvalueerd. Er komt naar voren hoe de Green Deal Duurzame Zorg 2.0 bijdraagt aan het verduurzamen van de gezondheidszorg. Ook biedt de evaluatie aanbevelingen voor een volgende Green Deal.

- ✔ De Green Deal wordt gezien als een waardevol instrument
- ✔ Het aantal ondertekenaars blijft groeien
- ✔ Door de Green Deal zijn er belangrijke effecten gerealiseerd, zoals een toegenomen urgentiebesef bij besturen en concrete stappen richting verduurzaming
- ✔ Een nieuwe Green Deal is wenselijk; het is tijd om door te pakken!

2.0

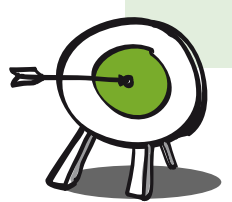

3.0

De vijf doelen van de Green Deal Duurzame Zorg

- ✔ Gezondheidsbevordering van patiënten, cliënten en medewerkers
- ✔ Vergroten bewustwording en kennis over de impact van de zorg op het klimaat en andersom
- ✔ CO₂-uitstoot terugbrengen met 55% in 2030 en klimaatneutraal in 2050
- ✔ Primair grondstofgebruik 50% verminderen in 2030 en maximaal circulaire zorg in 2050
- ✔ Verminderen milieubelasting door medicatie(gebruik)

Congres Duurzame Zorg legt nadruk op vergroening zorgonderwijs
 Het jaarlijkse congres Duurzame Zorg was dit jaar hybride en trok zo'n vierhonderd deelnemers. De focus van dit congres lag op de vergroening van het zorgonderwijs, een nieuw thema in de Green Deal.

Publicatie nieuwe Green Deal Samen werken aan duurzame zorg

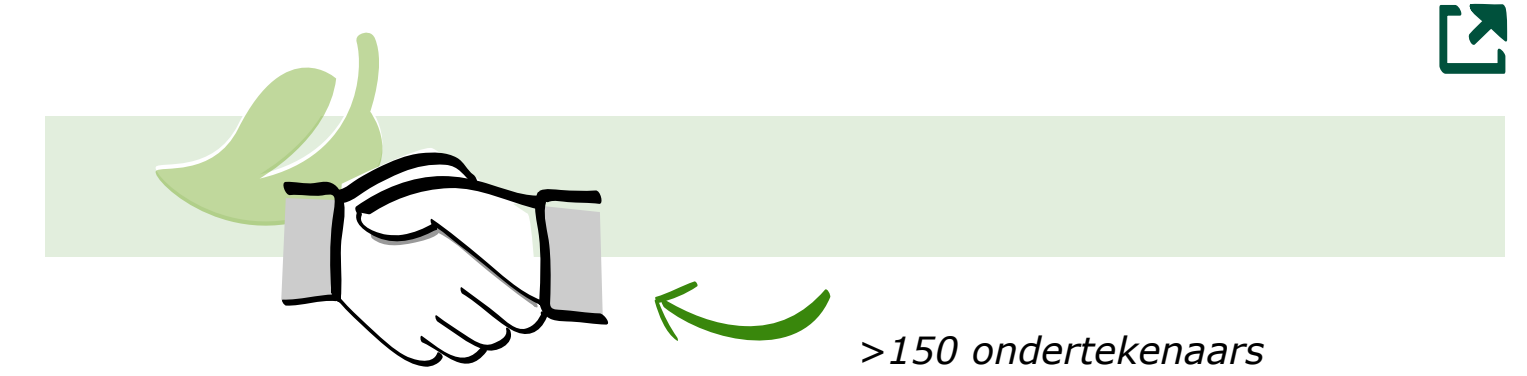
Brancheverenigingen, banken, verzekeraars en ministeries tekenden op 4 november de nieuwe Green Deal Samen werken aan duurzame zorg. Minister van Volksgezondheid Ernst Kuipers sprak zijn waardering uit voor de duidelijke en ambitieuze afspraken.

Van vrijblijvend naar verplichtend

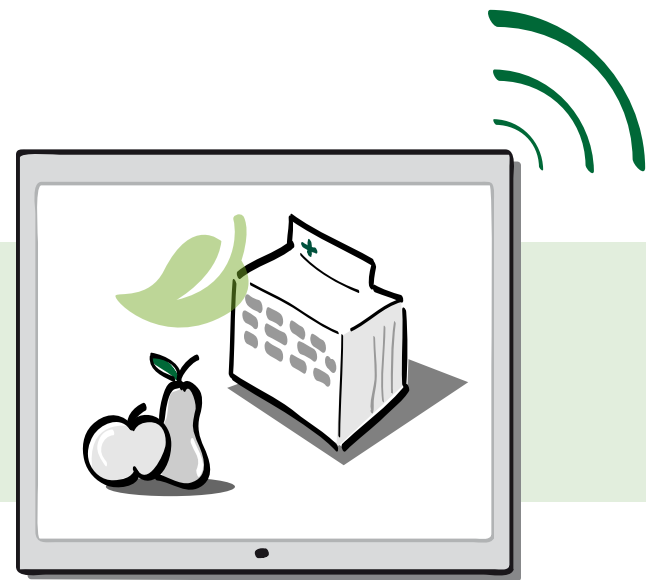
Al meer dan 150 organisaties tekenden de Green Deal in de eerste maand

Het merendeel van de ondertekenaars kwam naar de ondertekenbijeenkomst om hun ondertekening op het grote ondertekenbord te plaatsen. De grote belangstelling in de Green Deal laat zien dat de zorgsector verder wil met verduurzaming door concrete en ambitieuze afspraken.

>150 ondertekenaars

Thema - Gezondheidsbevordering van patiënten, cliënten en medewerkers

Veel belangstelling voor voeding en duurzame zorg

Ook in 2022 werden de webinars over verduurzaming drukbezocht. Het RIVM verzorgde een webinar over voeding & duurzame zorg, want een gezond voedingsaanbod in zorginstellingen draagt bij aan de gezondheid van zowel patiënten, bezoekers en medewerkers.

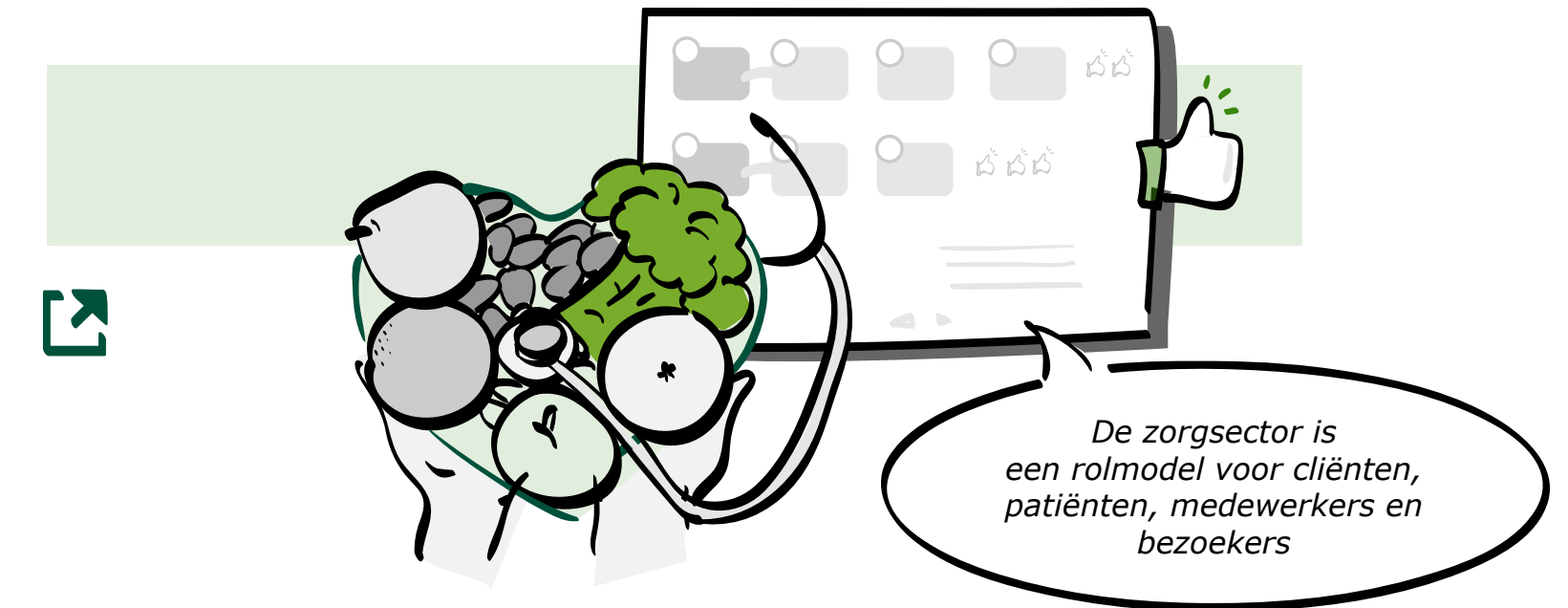
Voorbeelden van afspraken in de nieuwe Green Deal Samen werken aan duurzame zorg:

- Gezonde, gevarieerde, meer plantaardige en duurzame voeding.
- Nieuwe kennis en ervaring over gezondheidsbevordering toepassen.

Eten+Welzijn publiceert ToekomstProef

Het meetinstrument ToekomstProef is een middel voor onder meer nulmetingen, monitoring en verbeterplannen. Dit praktische instrument bevat relevante aspecten van duurzame voeding in de zorg waarmee goed gemeten kan worden.

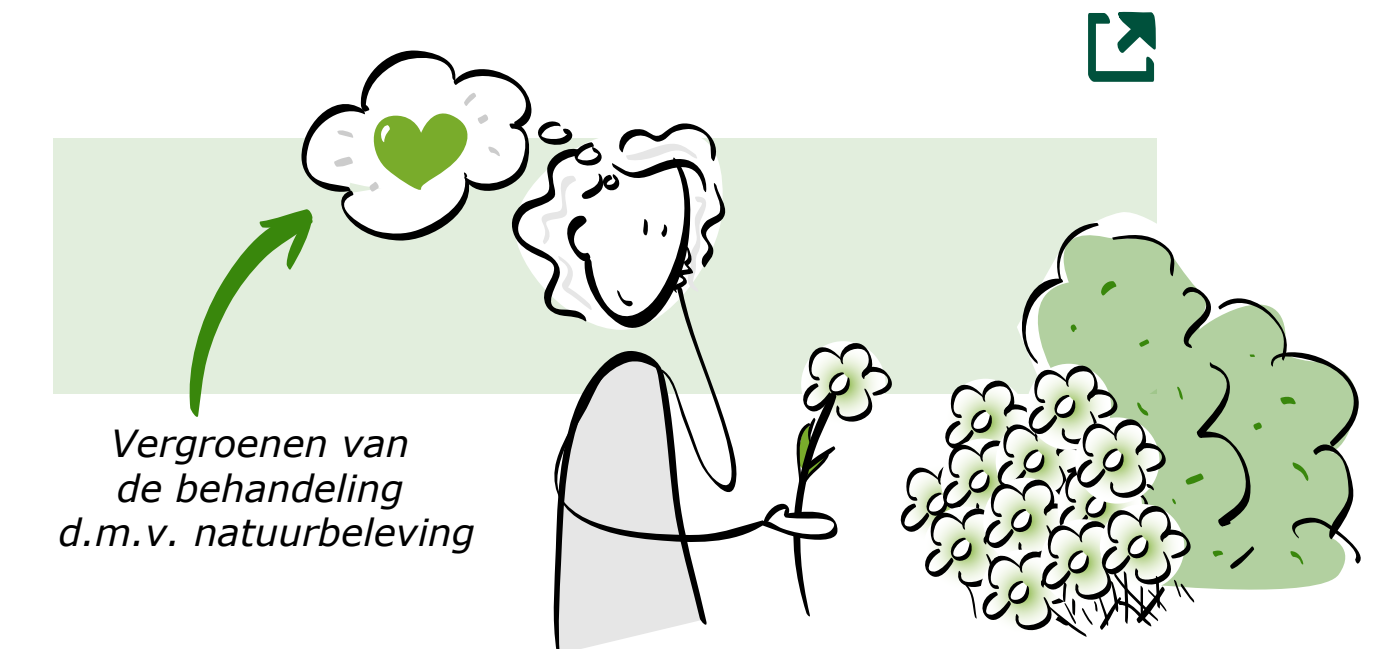

Gezondheidsbevorderend én gasloos ziekenhuis opent feestelijk haar deuren

Minister Kuipers knipt het lint door bij het gezondheidsbevorderende Isala ziekenhuis in Meppel. De natuur is, vanwege zijn helende werking, geïntegreerd in het hele ziekenhuis.

Groene GGZ gelanceerd!

Buiten in de natuur zijn doet veel goeds voor ieders mentale gezondheid. Binnen de Groene GGZ werken 14 ggz-aanbieders aan het inzetten van de natuur als bron voor mentale gezondheid.

Thema - Vergroten bewustwording en kennis

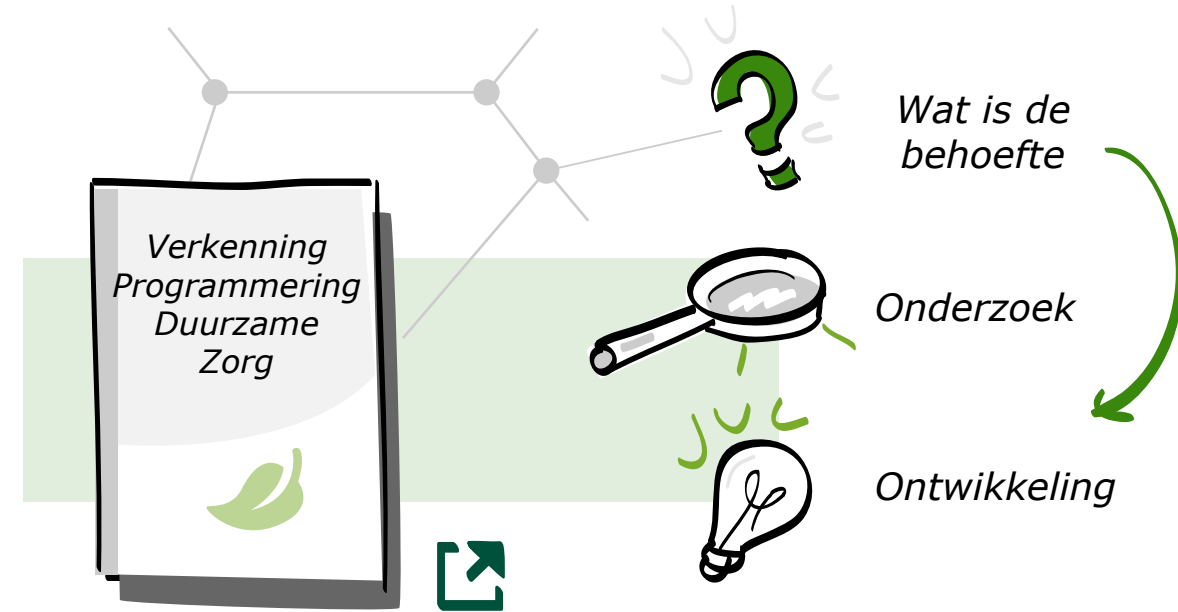

Voorbeelden van afspraken in de nieuwe Green Deal Samen werken aan duurzame zorg:

- Inbedding van duurzame zorg en Planetary Health in alle zorgopleidingen
- Actief bijdragen aan het maatschappelijk debat over de relatie tussen menselijk handelen, klimaatverandering en milieuvervuiling, een gezonde levensstijl en gezondheid.

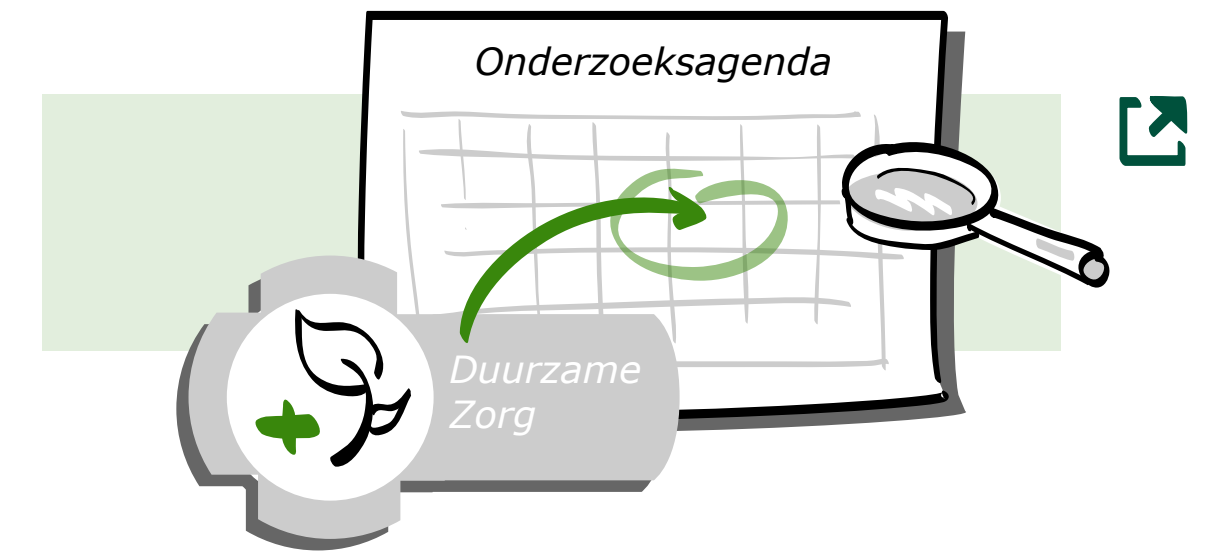
Verkenning behoefte onderzoek en ontwikkeling duurzame zorg

Voor de verkenning sprak ZonMw met veel experts en betrokkenen uit het veld en met diverse beleidsdirecties van het ministerie van VWS.

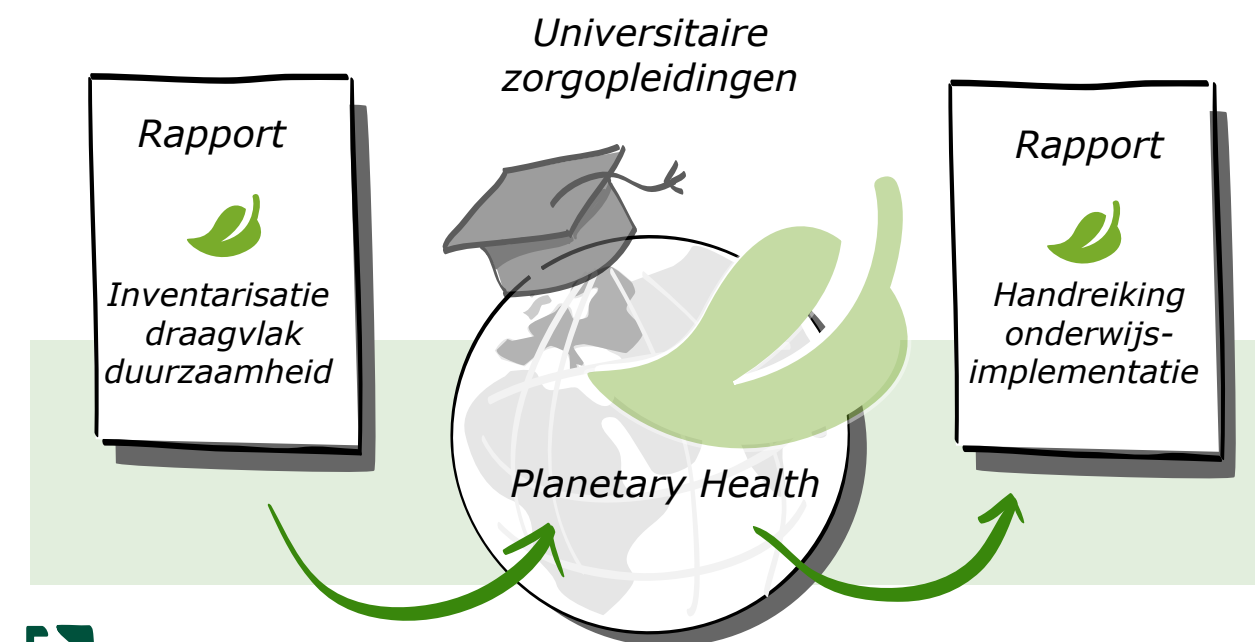
Duurzame zorg op onderzoeksagenda

Kennisinstituut Nivel stelt dat verduurzaming van de zorg één van de vier maatschappelijke uitdagingen van dit moment is. Daarom zet zij het thema op de onderzoeksagenda voor 2023.

Handreiking voor implementatie Planetary Health zorgopleidingen

Als vervolg op het onderzoek publiceren Mint Zorgadvies, GREENER en IFMMSA-NL een handreiking. Hierin staat hoe Planetary Health geïmplementeerd kan worden in het curriculum van universitaire zorgopleidingen.

Inventarisatie naar Planetary Health in universitaire zorgopleidingen

LUMC en GREENER onderzochten de huidige plaats van duurzaamheid in universitaire opleidingen in de gezondheidszorg. Het resultaat benadrukt de kansen die samenwerking biedt.

RIVM bevestigt: 7% uitstoot komt van de zorg

Het RIVM ontwikkelde een methode om het effect van de Nederlandse zorg op het milieu te meten. Hierbij is voor het eerst breder gekeken dan alleen het effect op klimaatverandering.

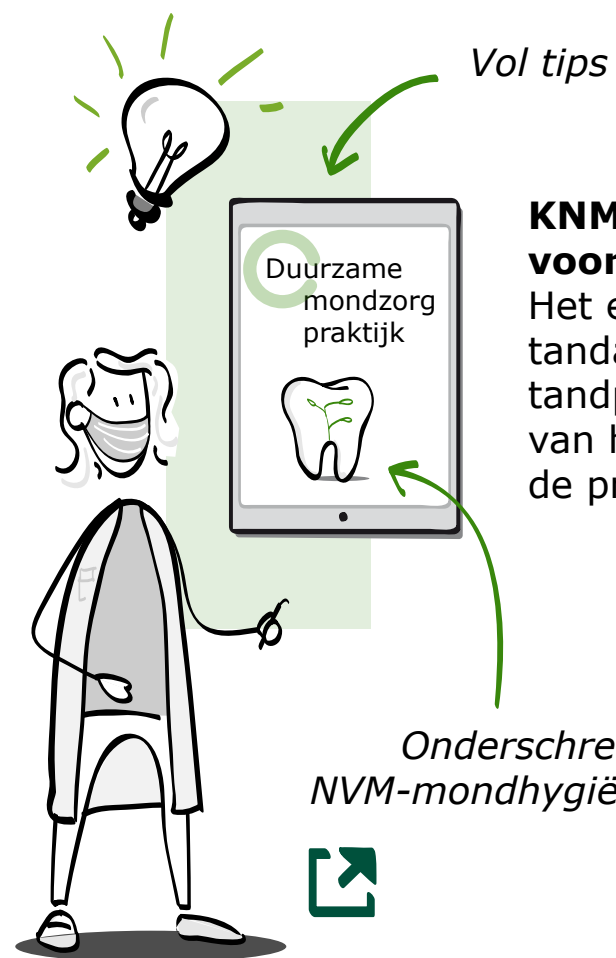

Methode voor milieuvoetafdruk

Praktijkvoorbeelden gezonde zorgomgeving

Milieueffecten:

- Uitstoot broeikasgassen
- Water en grondstoffen
- Landgebruik
- Hoeveelheid afval

KNMT publiceert praktijkwijzer voor duurzame mondzorgpraktijk

Het e-book bevat handvatten voor tandartsen, mondhygienisten en tandprotetici. Daarbij gaat het over van het praktijkgebouw, de inrichting, de praktijkvoering en de consultvoering.

Onderschreven door NVM-mondhygiënist en ONT

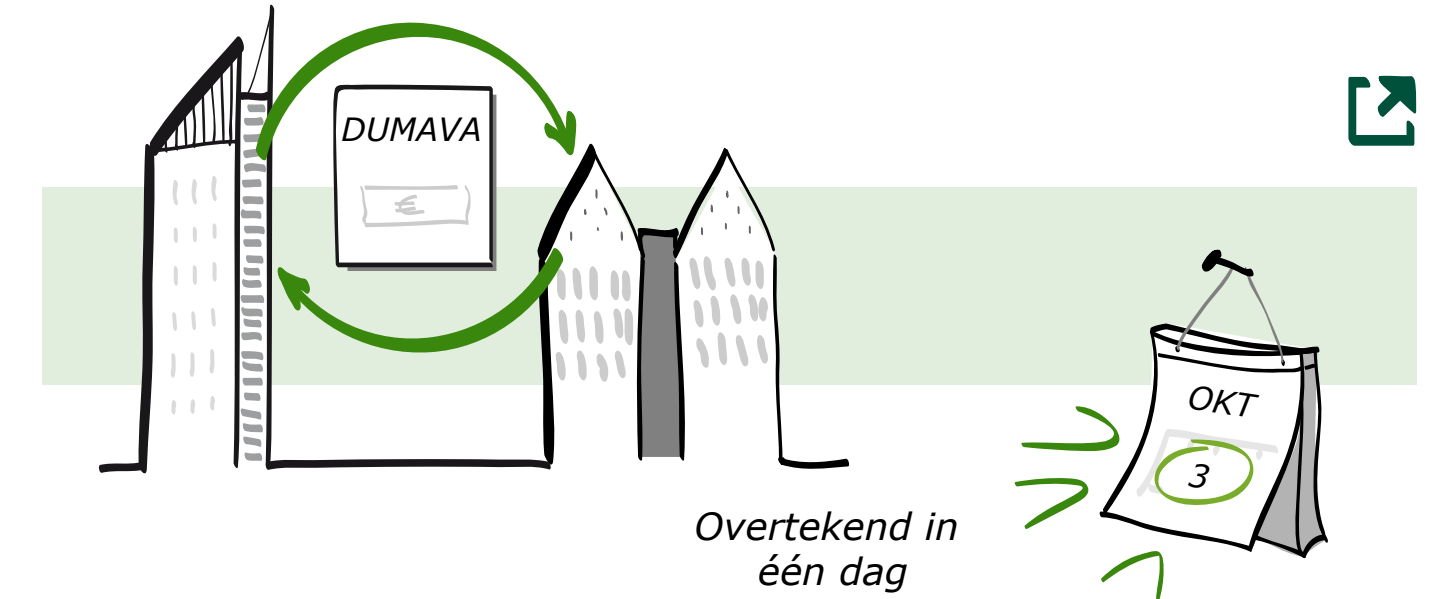
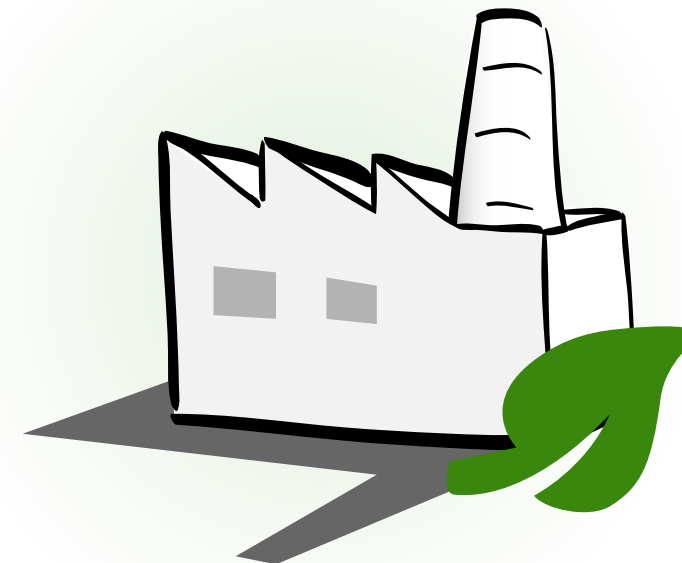
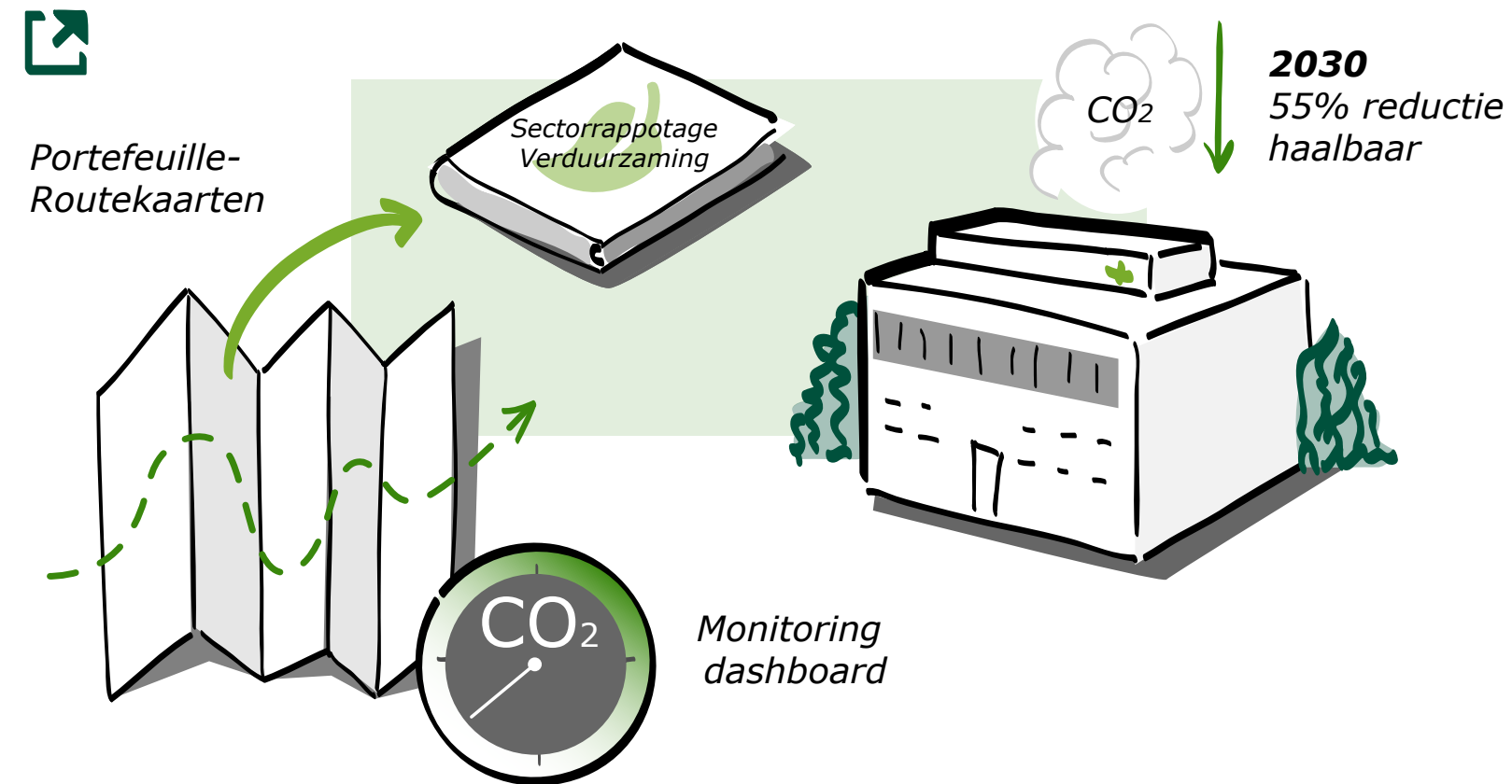
Thema - CO₂ uitstoot terugbrengen

Voorbeelden van afspraken in de nieuwe Green Deal Samen werken aan duurzame zorg:

- Grote zorgaanbieders stellen uiterlijk 1 juli 2023 een bestuurlijk vastgestelde routekaart op met een strategisch verduurzamingsplan voor hun vastgoed
- Verminderen van de uitstoot door vervoersbewegingen van personeel

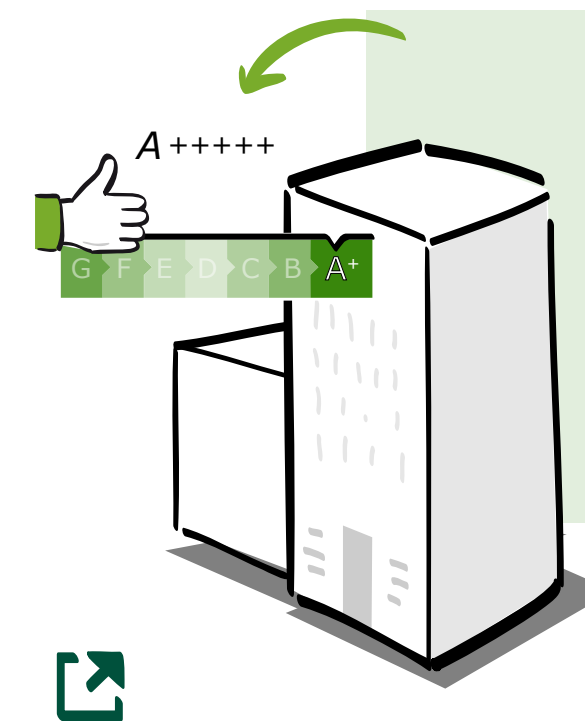
55% reductie in 2030 haalbaar, klimaatneutraal 2050 nog niet
De sectorreportage van Expertisecentrum Verduurzaming Zorg (EVZ) stelt dat, hoewel het gasverbruik in de zorg daalt, het energieverbruik stijgt.

Subsidie DUMAVA erg populair

Vanwege grote belangstelling voor Duurzaam Maatschappelijk Vastgoed (DUMAVA), is de subsidie al op de 1e dag overtekend. DUMAVA gaat nog een keer open, het ministerie BZK onderzoekt of dat eerder kan dan de afgesproken datum in januari 2024.

Eindnorm energieprestaties in twee fases

Invoering wettelijke eindnormen voor energieprestatie van gebouwen

De wettelijke eindnormen voor energieprestatie van bestaande utiliteitsgebouwen komen uit het Klimaatakkoord. Het Ministerie van BZK publiceert een eindnorm in twee fases: een niet-verplichte renovatiestandaard tot 2030 en een wettelijk verplichte eindnorm na 2030.

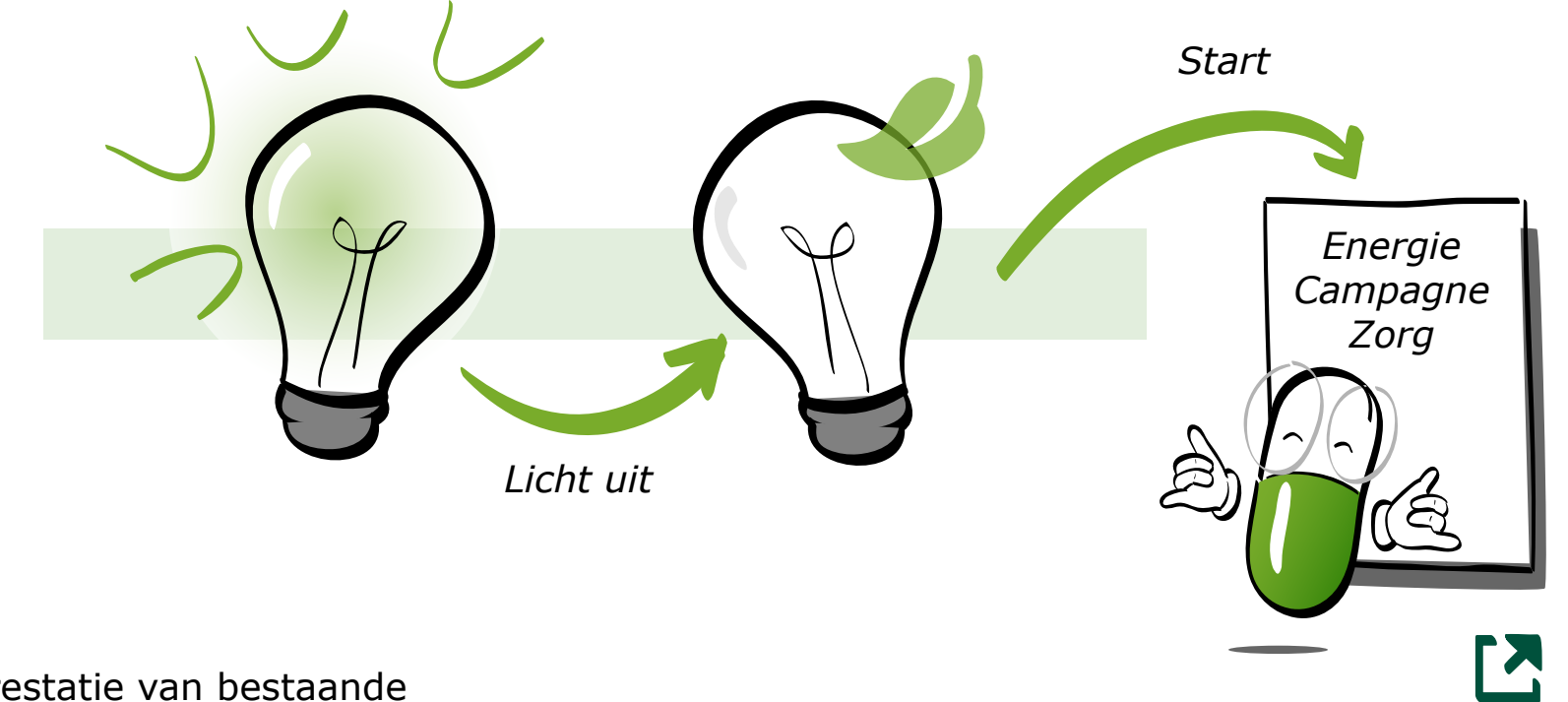
Green Deal ondertekenaars werken aan bestuurlijk vastgoedbeheerplan

In de nieuwe Green Deal Samen werken aan duurzame zorg staat dat alle grote zorgorganisaties een strategisch vastgoedbeheerplan t.a.v. de verduurzaming van de vastgoedportefeuille richting 2030 en 2050 moeten opleveren.

175 zorginstellingen doen licht uit

De actie, georganiseerd door Milieu Platform Zorg (MPZ), was het startschot voor de Energiedcampagne Zorg. De campagne realiseerde bewustwording over én actie tot verduurzaming bij medewerkers uit de zorg.

Thema - Circulaire zorg

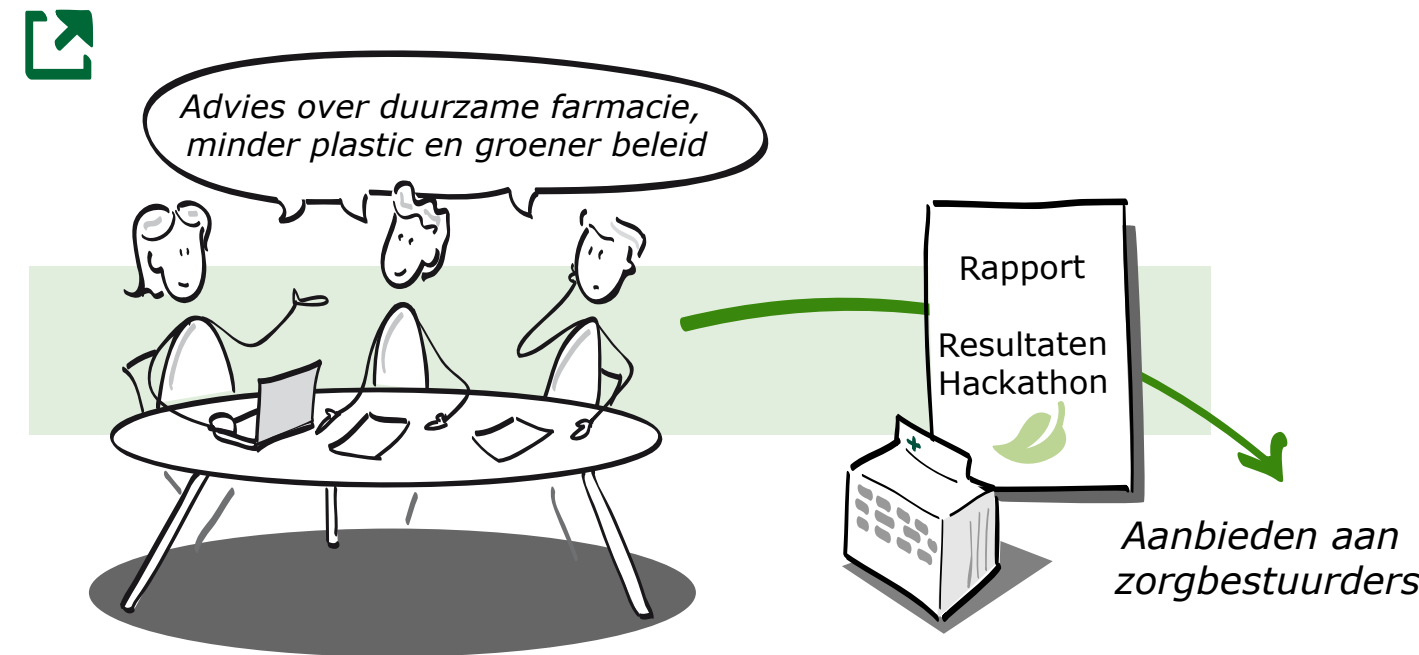

Voorbeelden van afspraken in de nieuwe Green Deal Samen werken aan duurzame zorg:

- Kiezen voor 'herbruikbaar' boven 'wegwerp' waar mogelijk
- Circulair inkopen als uitgangspunt voor inkoopbeleid van materialen, hulpmiddelen en voeding

Zorgambassade 'hackt' voor adviezen aan zorgbestuurders

Het Green Team van de Zorgambassade host een Hackathon over het circulaire ziekenhuis. In teams wordt door professionals gebrainstormd over specifieke onderwerpen.

Verduurzaming door groene zorginkoop

Zorgverzekeraars en een zorgaanbieder vertellen in het webinar hoe zij zich inzetten om de zorg te verduurzamen, tegen welke dilemma's en obstakels zij aanlopen en hoe zij hier mee omgaan.

Start campagne Groene IC

Met de campagne vraagt de Groene IC aandacht en verzamelt het tips voor het verduurzamen van de IC. Dit gaat voornamelijk om het hergebruik van materialen en inzetten van minder disposables.

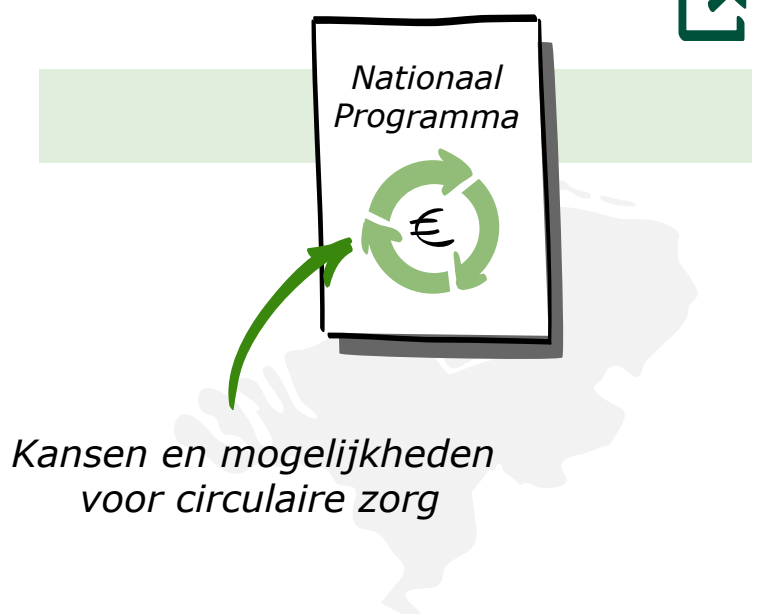
Ministers op bezoek in Groene OK

Ministers Rob Jetten (Klimaat & Energie) en Ernst Kuipers (Volksgezondheid, Welzijn & Sport) waren welkom op het OK complex van het LUMC. Ze bespraken welke stappen het Landelijk Netwerk Groene OK zet voor verduurzaming en tegen welke knelpunten ze aanlopen.

Nationaal Programma Circulaire Economie biedt kansen voor zorg

Het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat publiceert begin 2023 het nieuwe Nationaal Programma Circulaire Economie.

Thema - Vermindering milieubelasting door medicatie(gebruik)

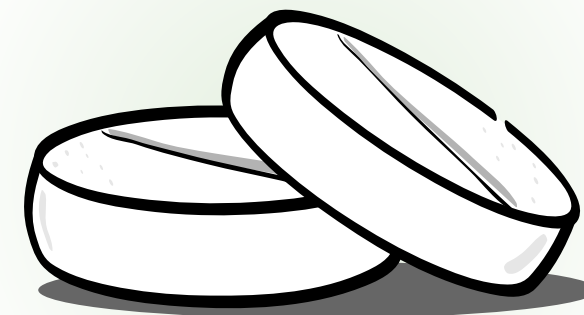
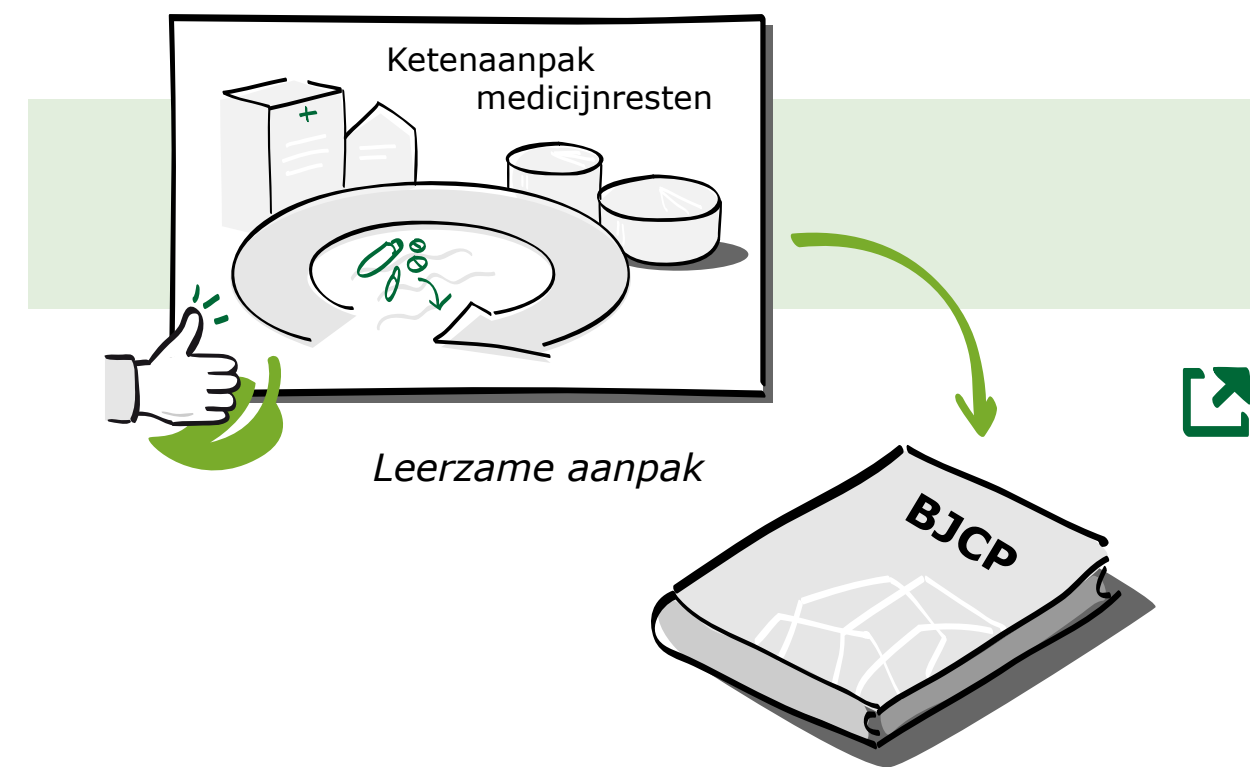

Voorbeelden van afspraken in de nieuwe Green Deal Samen werken aan duurzame zorg:

- Gepast voorschrijven en gepaste verstrekking van noodzakelijke medicijnen
- Voortzeten van de Ketenaanpak Medicijnresten uit Water

Ketenaanpak Medicijnresten in gerenommeerd vakblad

Een artikel over de Nederlandse ketenaanpak staat in de British Journal of Clinical Pharmacology. De Nederlandse aanpak wordt gezien als één waar andere landen ook hun voordeel mee kunnen doen.

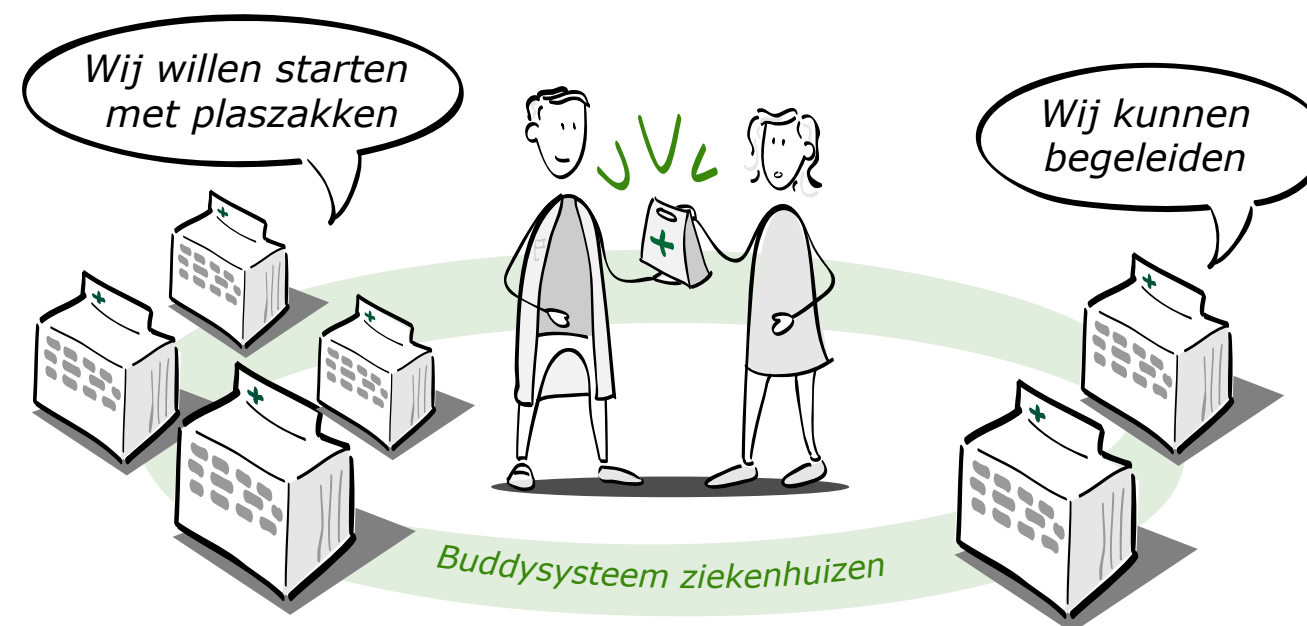

Voor patiënten

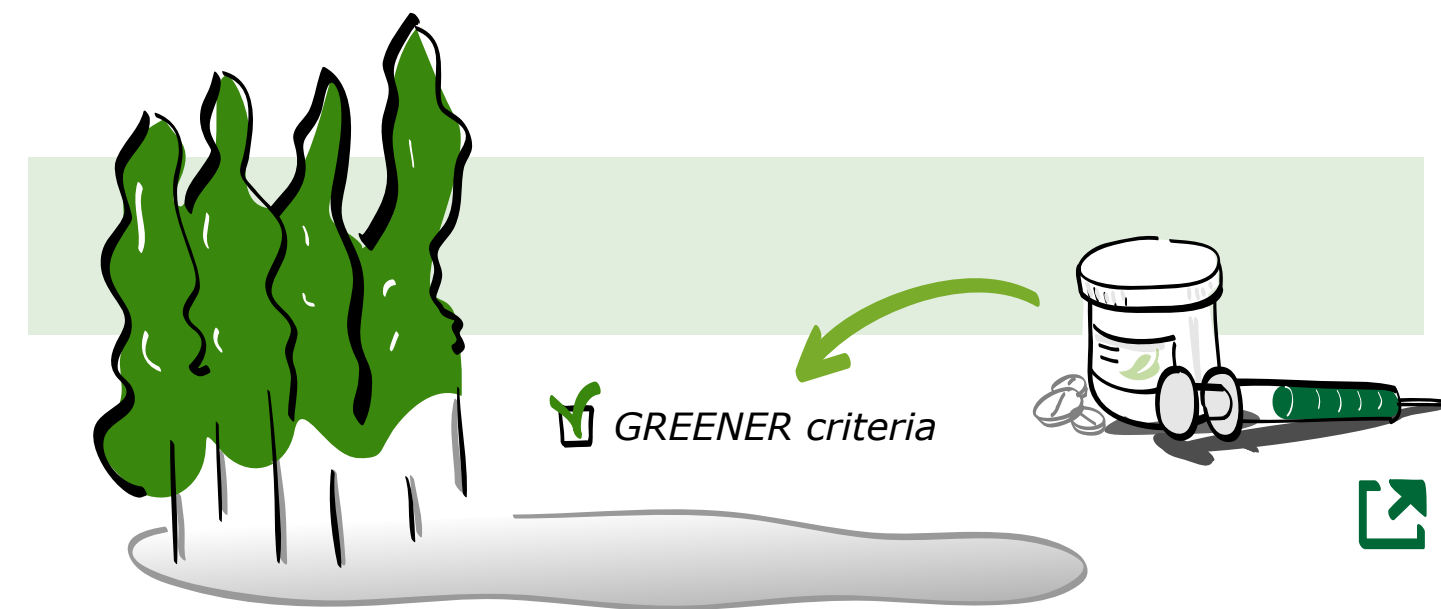
NVZ publiceert website en buddysysteem voor implementatie plaszakken

Met de buddyteams kunnen ziekenhuizen die willen starten met plaszakken begeleiding krijgen.

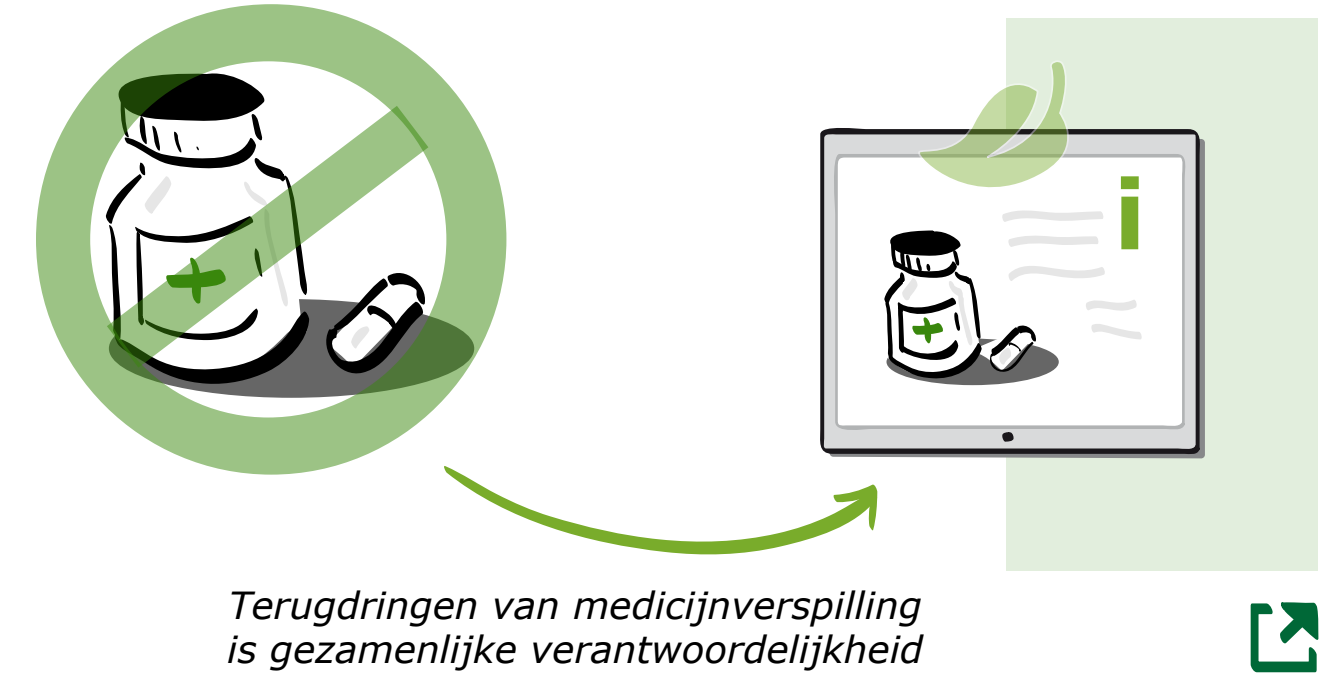
Criteria voor ontwikkeling duurzame medicijnen

De zogenaamde GREENER-criteria, ontwikkelt door het RIVM, zijn een belangrijke eerste stap om medicijnen te ontwikkelen die geen schadelijke effecten hebben als ze na gebruik in het milieu terecht komen.

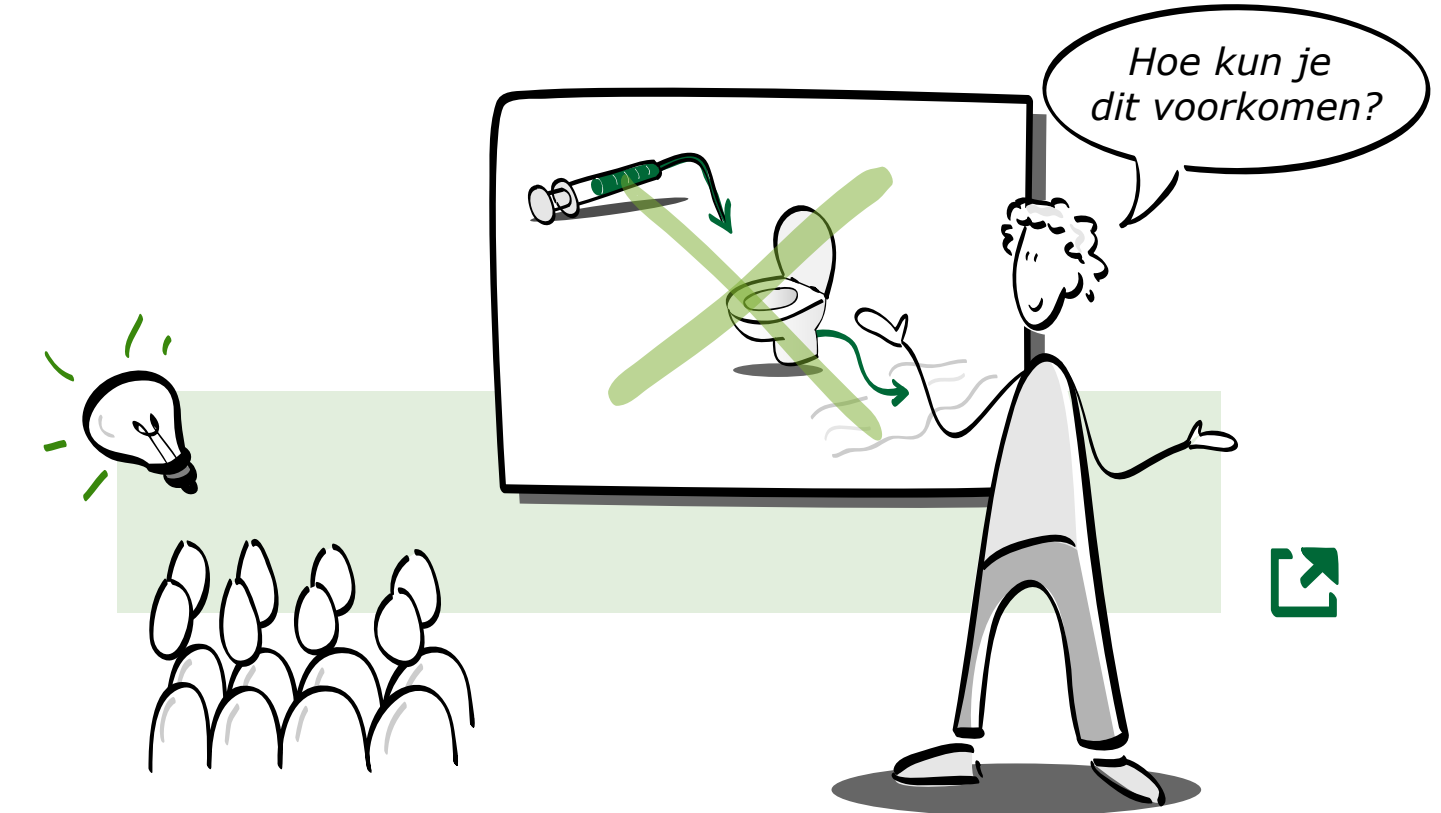
Verspil geen pil!

De inspiratiegids bevat tal van tips en inzichten voor iedereen die een rol heeft in de medicatieketen. Per ketenpartner is concreet gemaakt wat eenieder kan doen om bij te dragen aan het vergroenen en verkleinen van de negatieve impact op het milieu.

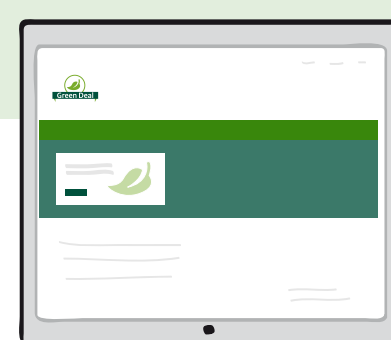
Kernteam uit Brabant brengt medicijnketen samen

Het Brabants Kernteam Medicijnresten Uit Water organiseert het succesvolle symposium *Medicijnresten uit water*. Daar gaat het over hoe medicijnresten uit het water kunnen worden gehaald en - nog belangrijker - hoe medicijnresten niet het water in komen.

Meer informatie over Green Deals:

Bekijk de volledige *Green Deal Samen werken aan duurzame zorg* en meer over andere Green Deals in Nederland op greendeals.nl.

Volg de officiële kanalen op Twitter en LinkedIn.

Abonneren op nieuwsbrief over Duurzame zorg.

Meer informatie over het ondertekenen van de nieuwe *Green Deal Samen werken aan duurzame zorg* is op te vragen.

Mail naar duurzamezorg@minvws.nl.

